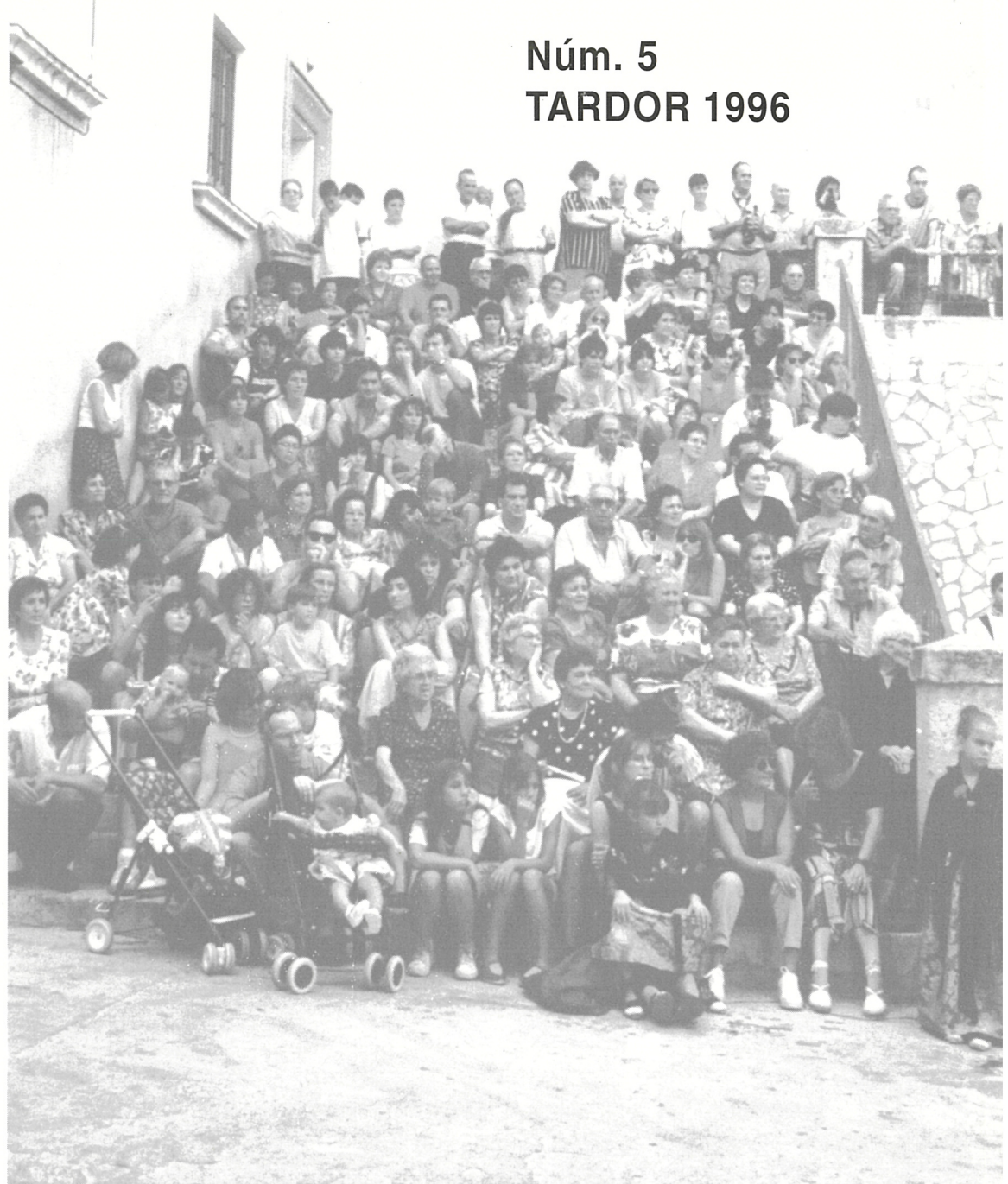

F
A
T
U
M
E
R

Núm. 5
TARDOR 1996

TELÈFONS D'INTERÈS

- Ajuntament de Pinell.....	42 62 31	- Consell Comarcal Gandesa.....	42 00 18
- Metge de Pinell.....	42 60 61	- D.A.R.P. Gandesa.....	42 01 46
- Guardia Civil Pinell.....	42 62 32	- Punt d'Informació Junvenil.....	42 06 14
- Ambulàncies Creu Roja Gandesa.....	42 06 97	- Estació autobusos Gandesa.....	42 09 10
urgències.....	42 00 36	- RENFE Móra la Nova.....	40 03 49
- Creu Roja Batea.....	43 05 00	- RENFE Tortosa.....	44 26 25
- C.A.P. Gandesa Ambulatori.....	42 09 65	- Avaries telèfon.....002
- Ambulatori Tortosa.....	50 03 33	- Avaries llum.....	44 00 32
- Residència Verge de la Cinta.....	44 33 00	- Bombers Urgències.....	42 00 80
- Hospital de la Santa Creu.....	50 05 33	- Bombers Consultes.....	42 08 85
- Quinta l'Aliança.....	50 13 44	- Farmàcia Pinell.....	42 60 76

INFORMACIÓ AUTOBUSOS - Hispano Igualadina

Sortides de Gandesa

	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Tarragona	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50
Reus	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50
Barcelona	6'20-8'50-16'50	8'50-16'50	16'50
Alcanyís	10'00-19'00	10'14-19'00	10'00

Retorn a Gandesa

	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Sortida Barcelona	7'00-11'00-16'00	7'00-16'00	7'00
Sortida Tarragona	8'15-12'30-17'15-15-8'45	8'45-13'30-17'30	8'45
Sortida Reus	8'50-12'45-17'50-19'00	9'00-13'45-17'50	9'00
Sortida Alcanyís	8'00-16'00	8'00-16'00	16'00

Llocs de Sortida:

Barcelona: Corte Inglés Diagonal / Tarragona: Estació d'autobusos / Reus: Estació d'autobusos / Alcanyís: Avgda. d'Aragó, nº 5 / Gandesa: Estació d'autobusos.

Informació: 77 06 98

Informació línies regulars HIFE 977-44 03 00

Del Pinell a Gandesa

Sortida	Arribada	
- 8'50	- 9'05	Laborals
- 13'15	- 13'30	Dilluns a divendres
- 17'05	- 17'20	Laborals

De Gandesa a Pinell

Sortida	Arribada	
- 9'00	- 9'15	Dilluns a divendres
- 9'35	- 9'50	Laborals
- 13'30	- 13'45	Dimecres i divendres lectius
- 19'00	- 19'15	Dilluns, dimarts i dijous lectius

Del Pinell a Móra; per Gandesa amb canvi d'autocar

Sortida	
- 8'50	Lectius

Del Pinell a Tortosa

Sortida	Arribada	
- 7'55	- 8'45	Lectius
- 9'15	- 10'00	Dilluns a divendres
- 9'50	- 10'25	Laborals
- 18'20	- 19'00	Laborals

De Tortosa al Pinell

Sortida	Arribada	
- 8'15	- 8'50	Laborals
- 12'30	- 13'15	Dilluns a divendres
- 16'30	- 17'05	Laborals

De Mora al Pinell, per Gandesa amb canvi d'autocar

Sortida	
- 13'30	Dimecres i divendres lectius

INFORMACIÓ TRENS

Móra la Nova	Tarragona	Barcelona/Sants	
6'45	7'41	9'00	CE
8'20	9'20	10'30	Reg
12'30	13'30	14'56	Reg
14'43	15'43	17'00	Delta
17'28	18'31	19'56	Reg
19'17	20'16	21'30	Delta

* Només dissabtes i diumenges d'estiu

Tortosa	Tarragona	Barcelona/Sants	
6'20	7'29	8'56	Reg
4'45	8'55	10'00	CE
9'00	10'23	11'56	Reg
10'45*	11'16	13'56	Reg
13'07	14'33	15'30	CE
15'45	17'06	18'04	CE
16'55	18'16	19'35	CE
17'43**	19'03	20'13	Delta
18'10	19'51	21'00	Delta
18'24	19'51	21'00	Delta
19'40	20'57	22'05	Delta

** Només divend. i dium. * Només circula el juliol i agost

AJUNTAMENT
DEL PINELL DE BRAI

CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

EDITORIAL

“Ara ve Nadal
matarem lo gall
i a la tia Pepa
n’hi donarem un tall.”

“Per Nadal
cada ovella
al seu corral.”

Ja hi tornem a ser! Ja és Nadal, prompte encetarem un any nou i ja toque escriure la carta als Reis. La que hem fet des de FATUMER és esta:

Carta als senyors Reis Mags d’Orient

*Senyors Reis Mags,
Us demanem que portésseu il·lusió i esforç perquè la gent del poble pugue fer del reg una sortida econòmica per tirar avant.*

També voldríem les ganes d’implicar-se en lo treball de les entitats del poble per aportar idees i ganes de fer activitats per donar vida al Pinell i a la seua gent.

Us demanem que mos pego per invertir en lo poble, per donar-li l’oportunitat de tindre un futur, per veure-hi continuïtat.

Voldríem que els pinellans i les pinellanes penson en en positiu, que mos adonessin que les desgràcies dels altres no nos fan ser més feliços.

J, posats a demanar, que toco la loteria...

Des d’aquí el Consell de Redacció del FATUMER us desitge unes bones festes i un 1997 ple d’il·lusió!!!

CONSELL DE REDACCIÓ

Josep Ramon Alabart, Selvi Alcon, Àngel Altadill, Magda Ferré,
Ramon Hernández, Maria Josep March, Lluís Peris, Montse Riba.

Tots los articles signats són responsabilitat dels seus autors.

EDITE L’ASSOCIACIÓ CULTURAL “PI DEL BROI”

Impress a Tortosa per Graficur impremta, S.L. D.L. T- 1436-95

Mireia Ulldemolins
Batea

II TROBADA DE JOTES

Lo passat dia 3 d'agost, uns quants balladors de la jota de Batea vam vindre al vostre poble a ballar el que naltres coneixem com "la Dansada". Dic una vegada més, perquè, com podreu suposar, no és la primera vegada que venim. Com molts de valtres recordareu, l'any passat també vam presenciar la primera trobada de jotes que la mateixa associació va potenciar en motiu de la seua presentació, quan tot just havie sortit de l'ou i es donave a conèixer entre la gent del poble i, donada la situació, entre gent forastera.

Enguany després de la invitació que mos vau fer arribar i en lo desig d'arraïlar una de les mes belles tradicions com és este ball tan típic de les nostres terres, vam voler repetir l'experiència principalment per dos motius:

Lo primer va ser, sense dubte, donar mostres d'ànim als membres de l'Associació Cultural Pi del Broi per a continuar els seus propòsits tal com ho ha fet al llarg d'este primer any de vida, testimoni del seu treball i de les seues iniciatives.

L'altre motiu que mos va fer dir sí ere una raó de caràcter tradicional, havíem de recrear-mos en l'àmbit de la jota, compartir en los companys que venien d'altres pobles lo seguiment i la simpatia per

este ball i fer més sòlida la que esdevendria la II Trobada de Jotes al vostre poble.

Una vegada vam arribar al Pinell vam presenciar com a poc a poc la vostra vila s'anave omplint d'un ambient més eufòric, rebossant de vitalitat, la raïl de la resurrecció de la jota.

Vam trobar cares conegudes i altres de no tant, gent en qui havíem coincidit en ocasions anteriors i que compartíem lo gust per l'antic tradicional.

També vam comprovar una certa anomalia, positiva diria jo, respecte a l'any passat, i és que el número de jotes que es van ballar davant la vostra església, havie patit una petita modificació, ja que havie augmentat a un total de nou, incloent tant jotes de la nostra comarca com de poblacions pertanyents al Montsià, lo Baix Ebre i la Ribera d'Ebre, fet que va atraure molt més l'atenció cap a aquella tarda.

Després d'haver posat punt i final a la ballada, l'Associació protagonista de la festa, en senyal d'agraïment, va obsequiar tots los que havíem posat lo nostre granet d'arena en un llibre i una simbòlica pedra que sintetitze aquell dia a través de la seua inscripció (II Trobada de Jotes, El Pinell de Brai, 3-8-96), en detall que sincerament los bateans tos agraiam.

LA CUINA VEGETARIANA

Isabel Feliu
El Pinell

Coneguem la cuina vegetariana i les seues propietats curatives.

És molt senzilla, encara que la seua pràctica represente un canvi dins de l'habitual programa culinari. Dixar de banda els continents, los ingredients i salses requereix força de voluntat i convicció, però creiem que val la pena!

Hipòcrates, l'anomenat Pare de la Medicina (anys 450-370 a.C.),

die: "que el teu aliment sigue la teua medicina i que la medicina sigue el teu aliment".

Així, és possible que fruites i verdures menjades separadament i alternades tinguen propietats curatives. He vist resultats fantàstics.

Sols vull aportar una petita idea referent a l'alimentació i la salut en general des del punt de vista d'una pràctica experimentada.

Josep Ramon Llop

PER ALS HABITANTS DEL POBLE DEL PINELL

Crec que sóc un habitant més d'este poble i, per tant, també crec que tinc dret a parlar d'ell.

Només vull dir que el Pinellés un dels pobles en què hi ha més associacions culturals, no lucratives que creen poble i l'unixen. Però hi ha molt a dir d'estes associacions. Totes treballen per al poble, però hi hauria d'haver més vincle d'unió entre elles.

Demano als habitants d'esta bonica vila que no tinguem tantes males crítiques de les associacions. Sols intentar tirar avant lo que entre tot lo poble es cree i intentar ajudar i no des fer estos grups de gent que treballa per a fomentar

la cultura del poble.

També vull dir que estes associacions de gent no són una minoria selectiva de veïns del Pinell, just lo contrari, les portes estan obertes a tots los veïns que vulgon col.laborar en allò que pugon.

Creeu-me veïns del Pinell: Aquí ningú s'embutxaque res, només maldecaps!

Significat de Poble: Grup de gent unida per la tradició, la llengua, la cultura, la història comunes. Gent humil. Població petita.

Gràcies per publicar esta carta.

Nota:

Les gresques són pagades de la butxaca de cada persona que hi participe. Vine i passa-te-ho bé en la cultura, «culturitza't».

“CAMPANYA DE RECOLLIDA DE JUGETS”

Marifé Altadill i Espinós
Creu Roja Joventut Tarragona

Estimats/des pinellans i pinellanes,

Diuen que la nostra comarca és la més pobra de Catalunya. És veritat això? És cert que tenim la renda per càpita més baixa de Catalunya, però no som pobres, o, almenys, no ens fa falta allò més necessari per viure: habitatge, roba, etc. Jo m'atreveixo a dir que vivim bastant bé i, tot i que cadascú té les seues penes i glòries, a ningú no li falta un regal per Nadal. I no cal parlar dels nostres infants! Els regals els plouen: el tronc de Nadal, els Reis, els padrins, els tiets...

Però hi ha xiquets i xiquetes que per Nadal no reben cap regal, i no estan gaire lluny de naltres. No us estic parlant de Bòsnia, ni de Guinea, ni de..., us estic parlant de les

ciutats més properes a vosaltres, com per exemple: Tarragona. Que rica i que pobra és Tarragona!

Perquè cap xiquet ni xiqueta es quedi sense una joguina CREU ROJA JOVENTUT organitza cada any la Campanya de Reis. Aquest any alguns veïns i veïnes de Pinell s'han oferit per col.laborar en aquesta campanya. Des de la Creu Roja Joventut de Tarragona esperem que aquesta iniciativa sigui aollida per vosaltres amb la mateixa il.lusió que aquestes persones hi han posat voluntàriament.

Si encara us recordeu del que significa el Dia de Reis per a un/a Xiquet/a i voleu posar el vostre gra d'arena en aquest projecte, podeu col.laborar en la campanya.

COM?

PORTEU UNA JOGUINA ABANS DEL 30 DE DESEMBRE A LA FERRETERIA PINELL.

GRÀCIES

Oficis Antics: Les modistes de la postguerra

Antònia Serres
Buenaventura

Carmen d'Esteve
Segundina
Teresina de Nenso
Pilar de Diego
Maria del Sereno
Mariana de la Simona
Salut
Montse de ca Roman
Montse de Diego
Nuri del Ferrer (d'Horta)
Àngels Quevedo (viu fora)

Aprendre a cosir sempre ha estat una tasca pròpia de les noies joves. Totes s'havien de saber una mica, de manera que els facilités arreglar-se la roba i fins i tot confeccionar-se un vestit. Per a algunes era el seu ofici. Era una manera de guanyar alguns diners que no fos en treballs més durs, com la mina, anar al ferro, al camp o a llatar. Una d'elles, la Pilar de Diego, ens explica la seva experiència.

“A final de 1940 vaig acompanyar una tieta de Barcelona que es va quedar vídua a Vilanova de Meià, a la província de Lleida. Allí ensenyava una professora de *corte* formada a l'Argentina, i al seu taller acudien noies dels pobles veïns. Jo també vaig començar el curs, que durava un any. Quan el vaig acabar encara en vaig continuar un altre aprenent i ajudant-la a cosir. El 1943 vam tornar a Barcelona i allí vaig perfeccionar cosir a mida, amb una modista que havia treballat a Santa Eulàlia. Quan el 45 vaig tornar al Pinell em vaig establir de modista. En aquella època també cosia la senyora Paquita de don Augusto; l'Enriqueta del Serraller, que n'havia après de la seua sogra, la tia Teresina, i, encara que per poc temps, l'Antònia del Cabrit.”

A poc a poc es va formar un

taller al voltant de la modista de ca Diego. Un grup de noies volia aprendre a cosir i van arribar a un acord: per la tarda n'aprenien i l'ajudaven, i al matí cosien les seves coses. L'Antònia de Batistón, la Mariana de Mingarra i la Maria del Sereno van ser les pioneres. Més endavant van aprendre a tallar i algunes com la Nuri del Ferrer, la Paquita de Cigala i la Rosa de Tomaset van fer-se modistes, després de perfeccionar-se a Barcelona.

Les cosidores de ca Diego, a part d'aprendre a cosir, també s'ho passaven bé. Quan al poble hi havia molt pocs mitjans de comunicació, la conversa era un entrenament bàsic i allí explicaven i comentaven fins al darrer detall de la pel·lícula que alguna havia vist, i també forjaven il·lusions que els permetien superar la realitat quotidiana. Eren tan grans les ganes de viure que s'apuntaven a tot. Un any van anar a la Fontcalda vestides totes amb el mateix model de davantal-bata, o es disfressaven per carnaval per anar al ball, de xinesa, mexicana, valenciana, nina, etc. Era un grup emprenedor i animat que donava ambient al poble. Fins i tot es van inventar una cançó que cantaven amb la música “De colores se visten las flores...”.
Deia així:

A la nueve de la mañana después del almuerzo.
al taller de modistas Pilar nos vamos corriendo.
Las medidas tomadas a medias, esto basta ya,
que por ser modistillas de veras y ser hechiceras de las de verdad.
A la plaza mayor nos esperan vayamos allá
cuatro chicos nos guiñan el ojo
y echan piropos de los de verdad.
Si alocadas nos llama la gente que hallamos al paso,
nuestro lema es seguir adelante sin hacerles caso,
pero cuando al fin un vestido se termina ya,
satisfechas nos lo miramos porqué ni una falta se le puede hallar.
Si somos así, que vamos a hacer,
todas muy alegres y muy riancheras, todas a la vez.
Si somos así, perdónanos tú, que esto es lo propio de la juventud.

Les modistes feien tot tipus de confecció: robeta pels xiquets petits, vestits de comunió, i qualsevol peça de vestir per a la dona. Quan hi havia algun complement brodat, col.laboraven les brodadores, la roba d'home ja tenia les seves especialistes en pantalons i camises: les Ferreres i la tia Ramona del Marrojà.

La gent comprava la roba als viatjants que passaven pels carrers del poble: Juanito de Gandesa o els representants de La Favorita i Lapidra de Tortosa. Després d'escollir el teixit, acudien a la modista i ara començava el procés. El més delicat era triar el model entre totes les ofertes dels "figurins", perquè era difícil que els n'agradés un de complert, de manera que podien adaptar peces de diferents models, al gust del client.

Ara es tractava de prendre les mides, dibuixar els patrons de paper, marcar-los sobre la roba amb un guix blau i tallar a dos dits d'on era senyalat. Per les línies es passava un punt fluix que servia per encarar les peces, i es preparava per fer la primera emprova. Es rectificava amb agulles de cap, es tornava a encarar i ja estava preparat per a la segona emprova, que si anava bé ja es podia cosir a màquina.

L'elaboració era molt artesana. Es preparaven les buates per adaptar-se a les espatlles i també es puntejava una entretela que s'unia a l'interior de la roba perquè tingués més cos i quedessin ben rectes les solapes.

La moda venia donada per les revistes, tant en la forma com en el tipus de teixit. Va haver-hi l'any del *glassé*, l'any del *moaré*... Algunes normes però s'havien de respectar: les que feien referència a l'escot i les mànigues. Els vestits havien de tenir una mica de màniga i per anar a missa es portaven uns *manguitos* que tapaven l'avantbraç. Per evitar que els escots quadrats boquegessen es cosia una beteta a cada punta i es lligava amb els sostenidors.

La confecció era de molta qualitat i si una vora no estava arrodonida, unes mànigues ben posades o hi havia bosses per algun lloc, la crítica no es feia esperar.

S'aprofitaven vestits vells per a refer-los amb una altra roba, jugant amb colors i estampats. Es podia coninar una roba vella de fil amb les flors d'un estampat que retallaven i distribuïen per la faldilla brodant el contorn.

El calendari religiós marcava l'estrena dels vestits. Per Pasqua s'estrenaven els vestits jaqueta, pel

Corpus i Festes Majors els d'estiu i per la Puríssima i Nadal els d'hivern. "Abans d'estes festes es treballava molt", comenta la Pilar, "la resta de l'any no gaire. Es guanyaba poc, 35 pessetes per un vestit i 100 per un abric. Així que sense haver-ho previst em vaig instal.lar un altre cop a Barcelona. Era el moment de la confecció per talles. Es treballava a casa a preu fet."

Al poble la nova tanda de modistes va ser: la Paquita de Cigala, la Rosa de Tomaset i la Dolores de Senécio, que van treballar fins als primers anys 70. Aquells anys com no hi havia gaire feina, les noies que no anaven al jornal es dedicaven no només a cosir sinó també a brodar. La Dolores de Tomaset, la Manuela de Quatrí i la Teresa del Maçanet n'ensenyaven a part de dedicar-se a brodar jocs de llit, de taula i tovalloles per als nuvis.

A poc a poc les modistes es van anar retirant, però aquell aprenentatge que tantes noies van rebre, els va servir no sols per cosir les seves coses, sinó també quan el 1972 es van establir al poble els primers taller de confecció per talles. Però aquest és un altre tema possible de tracta.

APÈNDIXS

Tipus de colls: camiser, satre, mao, esmoquin
Tipus d'escot: quadrat, rodó, punxa, barca...
mànigues: montada, japonesa, caiguda, renglant.
faldilles: acampanada, recta, plisada, evase, amb godets.

Classes de teixits que s'utilitzaven
Borreta.- roba de cotó
Viscosilla.- viscosa i seda
Percal.- de cotó
Opal.- per la roba interior
Batista.- fina de cotó, llisa o brodada
Brocar.- estampar, lluent i repujat
Crep.- roba amb molta caiguda
Crepsetí.- lluent pel dret i mate a l'inrevés.

Crespó.- seda amb un granet, molt caiguda
Xantilly.- blonda amb un relleu estampat i repujat
Fil.- fibra natural
Gassa.- de seda, molt fina i transparent
Georget.- seda amb un granet, fres i transparent
Glasé.- seda amb un aigüejat
Moaré.- semblant a l'anterior, més barat
Organdí.- llis i brodat
Llanes.- de diferents tipus, xeviot
Piqué.- cotó amb mostra o llis
Ras.- lluent, per vestits de núvia
Seda natural.- la més cara i difícil de treballar
Vellut
Xifó de seda i cotó
Xantú.- seda amb un filet

LITERATURA

La redacció que publiquem tot seguit, de Ramir Melich Borràs, és la guanyadora del Premi de Redacció organitzat per l'Associació Cèsar Martinell, en què van participar diversos pobles vinculats a l'arquitectura de l'autor. La quarta classificada, també del Pinell, va ser la Mertixell Alcon.

LA CATEDRAL DEL VI

Raamir! -va cridar la meva mare-, i jo ja vaig pensar que tenia d'anar a buscar el vi al celler. Vaig baixar ràpidament i la meva mare em va donar diners per a comprar-lo.

Vaig agafar el camí de darrera de casa meva per anar al celler, i quan ja havia caminat uns 150 metres, em vaig fixar amb la cooperativa. Allí s'alçava a aquell pla, des de feia uns 75 anys, gràcies a unes persones que sense saber-ho canviarien el futur del poble. Em vaig recordar llavors, que aquella obra havia estat dissenyada per Cèsar Martinell, deixeble de Gaudí, amb un estil d'aquella època, el noucentisme.

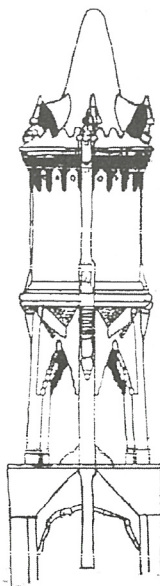
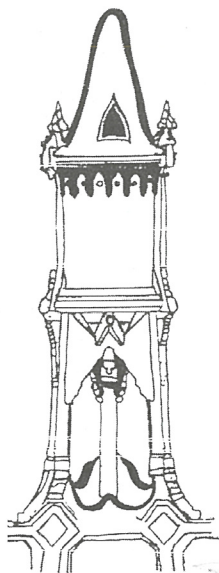
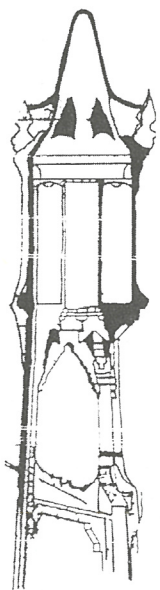
Per fi, vaig arribar davant del celler, a la façana romania un fris, fet per Xavier Nogués, on es veien figures grotesques de caçadors i vermadors. Em vaig disposar a entrar per la porta principal, i al penetrar vaig sentir una sensació estranya, la humintat i la olor del vi creaven una estranya atmòsfera, pareixia com si entrés en un altre món. Pels vidres, entraven raigs de sol que il·luminaven les tines. Caminant per a arribar on posaven el vi, em fixava amb els arcs equilibrats, com podia ser que resistien la llei de la gravetat, sentia una intriga molt gran, però a la vegada una admiració per aquella obra d'art. Pareixia un record viu de l'obra de Martinell, encara persistent en l'indret de la memòria d'alguns pinellans.

Mentre l'encarregat de posar vi m'omplia les garrafes, pensava en

el material de què estava fet aquell celler. Martinell havia utilitzat materials que estaven al poble, com ara la pedra o el totxo, que es feia a les bòbiles que hi havia al poble, i la teulada estava construïda amb teula plana per tal d'alleugerir el pes.

El celler tenia tant la funció d'artístic com d'industrial. Durant la construcció d'aquest celler hi va haver una crisi econòmica, fet que va repercutir fortament amb les obres. No es va poder construir el dipòsit d'aigua, que tenia una funció artística molt important, gràcies a la seva rajola que estava acurada, encara que els pilars per a sostenir aquest dipòsit estan fets. El celler disposa de quatre naus contigües de 10 per 31,50 metres, una d'elles destinada a trull amb dues plantes, i les altres tres a bodega, amb els dipòsits corresponents, d'una cabuda total de 320.000 kg d'oli i 22.000 hl. de vi.

Les condicions tècniques de l'edifici combinaven la bellesa arquitectònica amb la utilitat pràctica. Van ser construïts uns passadissos que permetien operar per la part inferior dels dipòsits subterranis, previstos de carrils per al pas de les vagonetes. Hi havia també un ampli conducte per a la sortida de l'àcid carbònic de la fermentació cap a un barranc, i una gran cisterna per a disposar en tot moment de l'aigua necessària per a la neteja. Martinell també havia dissenyat un sistema per si alguna vegada s'inundava la part inferior

dels dipòsits subterranis, així l'aigua sortia ràpidament i no hi havia perill que l'aigua es quedés estancada.

Quan l'encarregat de posar el vi va acabar, li vaig preguntar quan valia, i ell em va respondre. Li vaig donar els diners i em vaig disposar a sortir per anar a casa.

Vaig començar a caminar i vaig mirar cap al costat, i em sorprendre les escales, que feien estranyes sortides i entrades a la paret, eren influències del modernisme, encant que la cooperativa era d'estil noucentista. Això em va sorprendre molt, perquè eren detalls decoratius que donaven al celler una importància molt gran.

També em vaig fixar amb les tines, eren cilíndriques, perquè eren així?, em vaig preguntar, i poc després d'haver dit això em vaig recordar que aquest celler havia estat el pioner en fer les tines així, ja que així, la fermentació era al fred, és a dir, que l'aire passava entre unes i altres i refredava el vi, així no es feia malbé.

Els dipòsits de vi (tines) van haver de ser arreglats després de la Gerra Civil de 1936, ja que durant la guerra van ser utilitzats com

a polvorí, fet que va causar la caiguda d'un arc i la trencadissa d'unes rajoles de la coberta. Aquesta explosió encara es pot veure en algunes tines, ja que tenien impactes de metralla al ciment.

Em vaig recordar també que aquest celler, amb el pressupost inicial, no arribava al milió de pesetes, amb la maquinària inclosa. Aquesta quantitat es va veure lleugerament afectada, perquè es va canviar les armandures per arcs equilibrats, ja que entre els elements que es van suprimir i els arcs hi havia una diferència de 10.500 ptes. També hi va contribuir que els cooperativistes van tenir problemes amb la Caixa de Crèdit de la Mancomunitat i van haver de demanar crèdits a altres bancs.

Després de recordar això, vaig sortir de la cooperativa, quan em vaig trobar fora, ja no persistia amb mi aquella sensació d'humitat, i mirant fixament al celler em vaig disposar a anar a casa, sabia que era l'última vegada que tornaria al lloc on unes quantes famílies, feia 75 anys, decidiren canviar el futur del poble.

ROMANÇ A L'ÀNGEL DE LA GUARDA

Josep Antoni March Torrado mos ha fet arribar este romanç que des de que era petit havia sentit a la seua mare Antònia Torrado, de 85 anys d'edat i al seu padrí Simó Torrado, de 83 anys. Se tracte d'una oració que es resava a l'Àngel de la Guarda.

Lucero brillante
ángel defensor
vos que norte y guia
sois del pecador

Sois de noche y de día
la luna y el Sol
que lo ilumina
con tu esplendor

Este/a fiel devoto/a
pide con fervor
le hagais compañía
ángel protector

Guíale sus pasos
con su dirección
no pierda el camino
de su salvación

De los enemigos
le habreis de librar
tambièn de peligros
por tierra y por mar

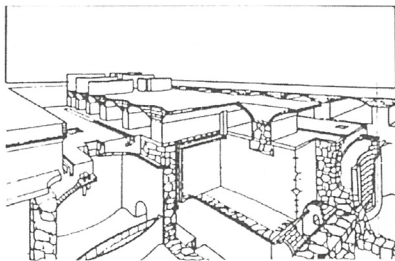
De un incendio fuerte
de una tempestad
de una mala suerte
de una enfermedad

Si enfermo/a estuviere
no has de permitir
que sin penitencia
llegase a morir

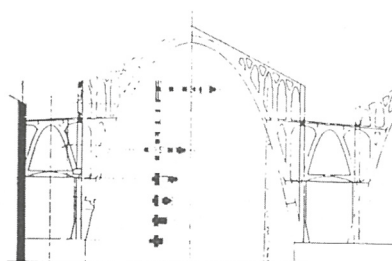
Haced que a ninguno
yo tenga rencor
perdone al contrario
con buen corazón

Y que los pobres
tenga caridad
y por este medio
me pueda salvar

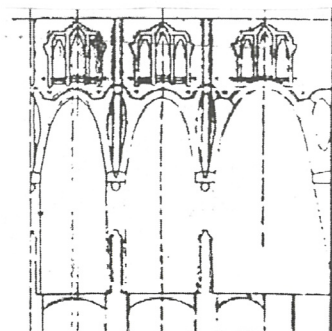
Llegada la hora
de la conclusión
que todo concluya
con eterno amor

Dipòsits subterranis

Arcs equilibrats

Excursions, esplai i espargiment

Josep Ramon Alabart i Eleuteri Martínez

PROGRAMA D'EXCURSIONS 1r TRIMESTRE 1997

Dia 26 de gener:

Neteja de l'antic camí de la Ferradura dels Algars. Tram Gravet, Coca del Algar.

Hora: 9 h. del matí

Lloc: La Pista (davant de l'Ajuntament)

Cal portar esmorzar i dinar.

Dia 9 de març:

Sortida en bicicleta tot terreny. Pinell, Miravet (pas de la barca), Rasquera, Benifallet, Pinell.

Hora: 9 del matí

Lloc: La Pista (davant de l'Ajuntament)

Cal portar esmorzar i dinar.

Dia 11 de febrer:

Excursió a Fredes.

Sortida de la Planta d'Ulldecona. Portell de l'Infern, mas de Pixon, Fredes (dinar al restaurant de Fredes).

Hora: 8'30 del matí

Lloc: La Pista (davant de l'Ajuntament)

Cal portar esmorzar.

Dia 23 de març:

Excursió a Beseit.

Sortida del pantà de la Pena, Ermita de sant Miquel, Mas de Sant Miquel i Mas de Massana.

Hora: 8'30 del matí.

Lloc: La Pista (davant de l'Ajuntament)

Cal portar esmorzar i dinar.

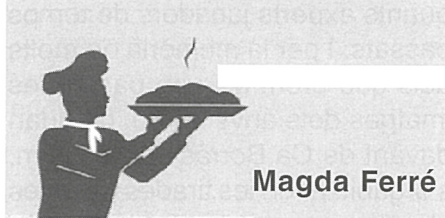

Arxiu Pi del Broi. Excursió a la Serra de Cavalls

Arxiu Pi del Broi. Excursió a la Serra de Cavalls

Plats d'ara i d'abans

Magda Ferré

TALL REDÓ ROSTIT

Ingredients: Tall redó
4 trossets de magre salat, molt finet
3 cebes
3 o 4 grans d'all
Nou moscada
3 claus
un manollet de timó i llorer
Una tomaca grossa, sense llaors
Pebre blanc en pols
Un got de vi

Picada: 5 o 6 amel.les
5 o 6 avellanes
Un grapadet de pinyons
Pa ratllat (un pessic)

Rovellons
d'acompanyament

Com ho fem

Possem a punt una cassola de terra on posarem la carn salpebrada, l'oli, les tres cebes ben tallades, la nou moscada, los tres claus, el manollet d'herbes, la tomaca madura i una mica de pebre blanc. Quan ho tenim ben sofregidat se tire un got de vi i un de caldo.

Després fem la picada en un morter que més tard afegirem a la cassola en tota la resta. Si cal, s'afegeix una mica de vi o caldo. Se trau la carn del foc i se passe tota la resta pel triturador i després pel colador xinès.

Finalment, tornarem a calentar la carn i la salsa que acompanyarem en rovellons o en allò que mos faigo més gràcia.

D'aquí no gaire tocarem la fredor de l'hivern, los fogons ja comencen a festejar la cuina ben calenta i gustosa, disposada a eleborar els millors dels guisadets de l'hivern.

Avui mos entretindrem en una recepta que m'ha xerrat l'Antonieta Algeró, que, tot i que viu a Barcelona, és una de les nostres subscriptores i col.laboradores del nostre FATUMER.

MASSAPÀ

Ingredients: 1/2 quilo d'amel.les moltes
1/2 quilo de sucre
Una rameta de canyella
Un trosset de pela de llima
Una clara d'ou
Dos tasses d'aigua

Com ho fem

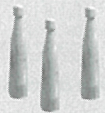
En una cassola posem dos tasses d'aigua, la pela de llima i la canyella. Quan començo a bullir s'ha d'afegir el sucre i se dixe coure 10 minuts a foc lent. Després traem la pela de la llima i la canyella. S'afegix l'amel.la a poc a poc, i sense dixer de remenar durant 4 o 5 minuts.

S'ha de treure del foc i dixer refredar, pujar una clara d'ou i afegir-la a la massa. Feu-ho!, és tot una llepolia!

QUI ÉS QUI?

Foto cedida per Rosa Tramunt

BIRLES

Antònia Buenaventura

HAN TORNAT LES BIRLES

Després d'un llarg parèntesi, el diumenge 4 d'agost han tornat les birles al Pinell. Ha estat possible gràcies a la iniciativa de l'Associació Cultural Pi del Broi, aprofitant una trobada intercomarcal, en què han competit jugadors i jugadores de diferents pobles.

Al pla del Sindicat, un bon marc per fer qualsevol activitat, es van habilitar set carrils per plantar el corresponent joc de birles. Situatedes a 12 m. del tirador, que amb el birlot a la ma, tira tres vegades per aconseguir la "feta", o sigui, deixar una sola birla plantada de les sis inicials, tres davant i tres darree.

S'hi va aplegar una bona colla de gent, uns a mirar i altres a participar, dels quals 20 eren del Pinell. El guanyador local va ser Joan Ferré Serrà, que va aconseguir 5 fetes sobre 9 tirades, en tres rondes de tres tirades cada vegada.

Alguns van participar per primera vegada, però també hi eren uns

quants experts jugadors de temps passats. I per la memòria de molts dels que érem allí van passar les imatges dels anys 50-60, de quan davant de Ca Borràs i de Ca Xim, s'organitzaven les tirades de birles els diumenges a la tarde. Se sentien comentaris: com s'havien de plantar correctament, les petites apostes que es feien a cada tirada... També la imaginació volava cap al futur i potser com a reacció al sol d'agost que queia sobre nosaltres, vèiem un pla del Sindicat convertit en zona verda, amb espais per a tots, arbres amb bona ombra i bancs per seure.

Esperem que la iniciativa del diumenge tingui continuïtat i es recuperi una activitat tradicional d'aquí, i com vam veure diumenge, es faci realitat i exemple de participació i esportivitat en el qual joves i grans, homes i dones intentaven mostrar les seves habilitats i passar-s'ho bé.

La Calefacció

Paquita Borràs i Aubà
Assistent Tècnic en Consum

Una casa ben aïllada redueix la despesa de calefacció entre un 20 i un 40%.

Si compreu una casa o teniu previst fer-ne una de nova assegureu-vos que complixi la normativa actual d'aïllament.

Unes recomanacions us permetran millorar l'aïllament de la vostra casa, i fer servir l'energia de manera més eficient.

- A l'interior de les parets de façanes orientades al nord, o sigui que no hi toca gaire el sol, se poden col·locar plaques aïllants prefabricades, o si la paret té cambra d'aire, s'hi pot injectar espuma aïllant.

- A les cases unifamiliars, o als àtics, és molt important tindre el sostre ben aïllat, ja que en un mal aïllament de la coberta es pot perdre fins a un 30% de la calor.

- Cal procurar que les portes exteriors i les finestres tancin hermèticament, si no és així, col·loqueu en els marcs cintes aïllants adhesives. A la part inferior de les portes, se'n poden utilitzar perfils de tancament hermètics.

- Una altra solució que s'ha de tindre en compte és posar doble vidre a les finestres.

Un manteniment de les instal·lacions de calefacció, en especial dels aparells emissors de calor, us ajudarà a estalviar energia, allargarà la vida dels vostres

equips i alhora millorarà la seguretat de les instal·lacions.

Cal fer revisions periòdiques dels equips de calefacció i escalfament d'aigua. Esta tasca de manteniment cal deixar-la als especialistes, però hi ha altres recomanacions senzilles que cal tindre en compte i de les quals us podeu encarregar valtres mateixos.

- Mantenir netes les superfícies dels radiadors. No s'han de cobrir mai, ni situar-los davant de mobles o obstacles que dificulten la transmissió de calor.

- Una operació de manteniment senzilla és la purga dels radiadors d'aigua abans de la temporada de calefacció.

- Lo bon consumidor ha de saber que consumir més energia no represente necessàriament obtenir un confort més gran: només s'aconsegueix augmentar la despesa d'energia i llançar diners.

- Durant lo dia, mentre la casa es troba ocupada, és suficient mantindre una temperatura de 19-20 graus, i caldrà abaixar-la quan tothom dormi a quan no hi ha ningú, serà suficient que la poseu a 16-17 graus. Reduir la temperatura en un grau represente un estalvi d'energia d'un 8%.

- Per a l'aigua calenta no superu els 45-50 graus de temperatura d'utilització.

- És una mesura interessant instal·lar termostats a les diferents habitacions de l'habitatge, així com un rellotge programable.

- Quan es tracte de calefacció en plaques elèctriques, estes han d'incorporar un termostat, sobre tot no col·loqueu el termostat en la posició màxima. També és una mesura per l'estalvi posar-hi un programador.

- La font d'energia per excel·lència és lo sol i caldrà aprofitar-lo al màxim, ja que resulta força econòmic, així, és que millor aixecar persianes durant les hores de sol, i deixar-les tancades a la

nit, perquè no es perdi calor a través dels vidres.

- En los escalfadors de gas per aigua calenta no es recomane deixar la flama encesa si no s'ha d'utilitzar l'aparell.

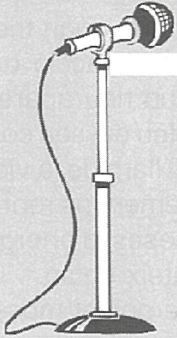
- Pensa que un bany consumeix tres vegades més energia que una dutxa.

- I, lo més important, quan trieu una instal·lació de calefacció o a l'hora de comprar un nou aparell, cal que us assabenteu del seu consum, penseu que al llarg de la vida de l'aparell possiblement us representarà més despeses d'energia que el preu del mateix equip.

- Això vol dir que potser nos hi mirarem molt a l'hora de comprar però que si no pensam lo que gastarà després l'aparell, potser hi sortirem perdent. Cal anar en molt ull.

Si el tema us ha semblat interessant, i saber alguna cosa més podeu adreçar-vos a l'oficina d'informació al consumidor que trobareu a Gandesa, a la plaça de l'Església, 10. També atendrem altres consultes, evidentment relacionades en lo món del consum.

ENTREVISTA AL "COCO SIMO DE SARRACO"

1. Quina data vau nèixer?

Lo 15 de febrer del 1908.

2. A on?

Al Pinell. A ca Sarraco, davall del perxe de ca Pantoca, a l'esquerra baixant de la placa.

3. Què recordau com a més bo i més dolent de la infància?

Ostic! Ai! La dolenta... Quan jo tenia 5 o 6 anys, pos va passar un home que portave estampes i les va posar davant de casa, davall del perxe, i..., me lligixo Sant Simó, jo no havia vist mai Sant Simó. I vaig cap dalt i dic: -Mare, mare! - Què passe?, diu. Val 10 cèntims cada estampeta de Sant Simó, vull Sant Simó; -No el tindràs..., i a última hora tan enfadada, que se trau l'espardenya i me fot un raig d'espardenyades. Ja vaig tindre, ja, bon Sant Simó. Era dolent, per a postes, era dolent.

Un dia passaven estos de l'"organillo", i passaven lo plateret. Quan passave m'ho dixava tot i "detrás" corrents; la senyora anave demanant caritat. Tenia 7 o 8 anys, jove, jovenet del tot. I lo "rato" que pegave la volta al poble los seguia, i quan marxave del poble me ficava en un flabiol que m'havie regalat l'"abuelo" de ca Barro, que ere pastor, i traia la tonada i la gent die: «Mecagondena!», si és lo que tocave l'"organillo". Deprenia de memòria les sis o set cançons del pianet.

Anava a l'escola, i el mestre die: -Si depreneu de música us regalaré un llaüt. Bueno!, ja el vaig tocar de seguit, i au! tocava totes les tocases. Totes les tocases que tinc les tinc ficades al cap de memòria i..., en la nota. Després lo mestre va fer comprar guitarres als xiquets de l'escola, i tots tocàvem la guitarra: Xim-xim, pom, xim-xim, pom, tots a tocar. La guitarra, de tan grossa, los hi tacave en terra i... xim-xim-, pom xim-xim, pom van fer la volta pel poble. Fot-li cançons, domés tenia cançons al cap; llaüt, flabiol..., vaig fer una ocarina de fang en foradets, fent-los en una taxa, i vaig bufar i la vaig fer sonar. I l'"abuelo" de ca Barro me fee flabiols de canya, allí a l'Algar, que no s'hi movie, escolta..."de miedo"!!.

Quan tocava lo llaüt..., sentia...:- Noil a dinar!; i a última hora quan encara no havia acudit a dinar, me die: -Ara a la cadireta assentat, i mos has de tocar mentre dinam, i, «mecagondeuna», me

feen la meua... Oh!..., i jo més content!!

4. Joc preferit de quan éreu petit?

Ai mare! Això sí, que fora de la música me semble que no hai jugat mai en res.

De jugar, escolta, anava a veure com jugaven a les birles allí baix a ca Xim, me jugava 10 cèntims. I...pam!, feta, ja m'havien fotut la paga, au!

5. Què volíeu serde gran quan éreu petit?

Volia ser músic, i tant, i tant, i tant!!! Mon germà gran, Baldesar, l'home de la tia Ramona, ell va ser músic i mos va guiar a mi i a mon germà Manuel que estave a Saragossa. M'agradave tant la música que és com aquell que diu: que ja ni tinc prou en una paraula per a deprende-ho, saps?... I volia ser músic, i a mon pare i ma mare sempre los hi dia: -Vull ser músic, vull ser músic-.

Ma mare me va destentar i me die: - Si els músics són uns perduts, són uns perduts...-, i me va destentar. Estave son pare de José del Guarda, que estave casat a Traiguera, i allí tenien una basteria. Havia d'anar a seua casa per a estudiar... i me va destentar.

6. Fins quina edat vau anar a l'escola?

Ai! Això sí que...devia tindre, pos..., 8 anys. No sé si en tenia més, però a l'escola, lo senyor mestre, don Curro, que era del Soleràs... No saps a on teníem l'escola? a l'entrant del Pinell, que hi està ca Patata, allò ere l'escola. Te parlo de més de 80 anys. Però només mos fee fer dibuixos, tota classe de dibuixos. Vaig fer un dibuix per a la Societat Obrera que damunt posave «Sociedad Obrera y Socorros Mútuos», una copa així, un ramell així, tota feta en fil de seda apegat i primer dibuixat en lo llapis.

No em va ensenyar ni de restar, ni de sumar, ni de res de res, només dibuixos. -Lo noi preste, die, ha de dibuixar...

7. Quina canció recordau de quan éreu jove?

Totes, ai, ai! si me'n recordo. Ne sé tante si tantes..." Tápame, tápame, tápame..."

8. Quan i com va començar la seua afició per la música?

En lo flabiulet del vell de ca Barro. Tocava la bandurria, la guitarra. Fea los forats a una canya en un ferro ruent a la distància i fot-li cançons en lo flabiol. Me

vaig tornar boig per la música, oh! oh!...

9. A quines bandes o orquestres va tocar?

Ui, ui, ui!! Ara ve lo bo! Ja anava jo en la banda del coco Serraller; com que mon germà festejave en la tia Ramona, pos hi anava en ell. Venie lo coco Josep de Bolo a casa, i die: -Coco Joan, vinc a buscar el noi per a tocar, i també die: -Si el coco Serraller li done un duro jo li donaré dos. Mon pare die: -Tu, demà, a tocar en lo coco Josep de Bolo, que val la pena.

Hi havia dos bandes...un picadillo...ai, ai, ai! Anava a tocar, i l'altre pagant doble. Primer tocava lo trompetí, després la trompeta. Mira! penjant així... en lo codell i la boquilla a la boca i au! encara te faré la tonada: Tu, turu, tu, turu...!

Després de la guerra lo vell Marian me va donar un acordeó que s'havie trobat a una «chabola», al Broi. -Home, porta'l.- En una condició, me va dir. -A canvi de la sofra del bastet del carro, i... jo li hauria donat tot... En aquell acordeó vaig fer historial. A casa nostra només van dixer los baixos (la botiga d'ara). I... en aquell acordeó... com los fea ballar... xiqueta, com los fea ballar! Vaig formar tota la volta de baix en fustes per a fer un "asiento" i au! ja estave feta la sala de ball. Començo a tocar: pas-doble... papapam, papapam, pam,...!i uuuuh! tota la joventut a ballar. Imagineu! un dia fea veure que tocava i també ballaven... oohh! i cada domenge, a ballar! En acabat d'això vaig comprar un micro i vam anar al centro.

Més tard vam formar la banda, pos hi havie músics molt bons, d'abans de la guerra. I vaig pensar que entre jóvens i vells ham de formar la banda. «La Banda Pinellense» i després «Orquestra Montanya Jazz». No sortiem del poble.

També vam fer música religiosa, anavem a cantar a les misses. Qui cantave molt bé ere Jaume de Valeri que viu a Cambrils. Ara hai cantat i tocat l'acordeó en ell durant 5 anys a Cambrils, i hai plegat per la vista.

Vaig anar en la "Potenti" durant 11 anys, a Benifallet. Hi havie molt soroll. L'Àngel de ca l'Àngel die als músics: -Us donaré lo doble-, i... jo era president del Club, i Josep de Llafega i els altres se van enfadar i van a tocar a ca l'Àngel i fixa't me van dixer tocant tot sol al Club, i me foten lo camp!

Home per l'amor de Déu!, jo no podia marxar, home! era el president del Club de futbol. Fixa't! un any l'Àngel va portar la «Batavia» de Tortosa, i naltros tocavem a la pista. I no hi va anar ningú, dos o tres parelles, i lo segon dia de festes van haver de marxar.

Després vaig anar a tocar a Benifallet, en la «Potenti», onze anys vaig tocar, fixa't!, pujant i baixant i... entre setmana. A peu una hora i «pico», en una guiateta i au! La meua pobra dona i Juanito, que ere jovenet, anant pastant. Jo anava a tocar i els dixava a casa, fixa't!... També anava a tocar en Membrado d'Horta de Sant Joan, en los de la Vall del Tormo. Totes les bandes que hai tocat estic fotografiat. «La Sensació» d'Horta, oohh! què bona!

Quan vaig plegar de Benifallet, vaig tocar a Riba-roja, en «La Venus», quatre anys, lo Paletón i jo. Era conegut per tot arreu. Després Josep de Llafega va formar un conjunt en los de Rasquera i van fer «Los de Pàndols». Au! ja me van tornar a enredar... Abans que en «Los de Pàndols» vaig tocar però en «La Cot de Benifallet, tres o quatre anys més. En Josep de Llafega i los de Rasquera, «Los de Pàndols», vaig tocar quatre o cinc anys més. I molt abans, ai mare!, ja tocava a la Rondalla als Quintos i festes del Pinell.

10. A quins pobles va tocar?

Si... no en tinc més de cent, ai, ai, ai!!! un disbarat. Per l'Aragó, quasi per tot l'Aragó, què vols que et diga, comencant a Vall-de-roures, la Fresneda, Arenys de Lledó, Horta de Sant Joan, Arnes,...

Vam anar en los de Benifallet al costadet de Bilbao, a un poblet que se die Cornado, que només feen tocinos i prunes, un poblet molt guapet. També a les «San Juaneras» a Sòria, durant quatre dies al'ermita de Sant Saturio, a la vora del riu Duero.

Hi havie set penyes i cada penya en la seua orquestra.

11. Quina actuació recorde més?

Totes les feem molt bé, tocavem molt bé. Al pantà d'Oliana, i... "me cagon la mar!" a la Pobra de Segur, en la "Potenti". estàvem a la pista en un toldo i au! comença a ploure ...i vaig dir: -ham de ballar lo xotis de Pere Mola, que fa: «un, dos, tres, un, dos, tres, un, dos, tres, quatre, saps? (ell ha fet la tonada). I vam

ballar, los altres tocant i les gotes que no paraven, i... tothom marxave cap als refugis i jo i ella, quina balladora! vam ballar lo xotis i mos vam quedar tots sols ballant en un aigua que mos arremullàvem, i al final tothom aplaudiments.

12. Quants instruments ha arribat a tocar?

Sant Antoni, Sant Antoni...aquí encara en tinc. Lo cornetí, la trompeta, lo clarinet, l'acordeó, la flauta, lo llaüt, la bandurria, la guitarra, lo saxo tenor, l'órgano".

Vaig començar en lo cornetí, les flautes de canya, lo saxo de Marrojà, lo saxoalt, lo baix. Veigue's tu, vaig tocar una cançó de jota al a plaça en lo baix.(fa la tonada). A la rondalla vaig ensenyar a tocar la guitarra i la bandurria. La flauta la vaig comprar per a tocar els boleros...

Instruments, los hai tocat tots. Un dia en lo baix en la banda, que el tocava Lluís de Peret de Toni, vaig tocar una jota; lo saxofon que té Ramonet del Marrojà, li vaig vendre jo, un tenor...Tots los intruments de la banda que vaig formar los vaig comprar jo, i quan tocaven me pagaven. Tocavem per un duro tot lo dia i jo m'ho apuntava tot...Ningú m'ha dit mai com s'ha de tocar, si se toque en los dits així ni se fa aixà, ni si notes aquí ni si notes allà...

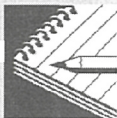
Tinc lo clarinet, tinc la trompeta, tinc una flauta de després de la guerra, que encara l'aguardo; un acordeó que el vaig comprar perquè m'agradave molt i per postres hai tingut tres órganos, i ara... tinc lo millor órgano que mai s'ha conegut, així que, me quedo en este.

Tot això t'ho pot dir Josep de Llafega,...Quan venie un «mambo» agafave la trompeta: «tatara, ta tara, tarata, tara!»...Dixava la trompeta, i un bolero, au! agafava lo clarinet.

Grup d'havaneres de jubilats del Baix Camp

ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT

Acta sessió plenària ordinària celebrada el dia 26 de juny de 1996, a les 21,00 h.

Absents: Laura Crespo Sabaté (per motius laborals).

- 1.- Aprovació acta sessió anterior.
- 2.- Curs plàstica a l'EGB, curs 95/96.

Per tal d'accedir al cobrament de la subvenció atorgada per part del Consell Comarcal de la Terra Alta per desenvolupar un curs de plàstica a l'escola.

S'acorda: Aprovar certificació emesa corresponent a les despeses efectuades lo 3r i 4t trimestre del curs 95/96.

Import del curs.

291.600.-

Subvenció C. Comarcal.

145.800.-

Ajuntament.

145.800.-

3r i 4t trimestre certificat.

145.800.-

72.900.-

72.900.-

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

3.- Enllumenat públic, tercera fase. 1a certificació d'obra.

Primer.- Aprovar primera certificació d'obra presentada per l'import de 6.125.873.-

Segon.- Traslladar còpia de la certificació d'obra emesa als organismes territorials que participen en lo seu finançament (Generalitat de Catalunya i Diputació de Tarragona).

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

4.- Rectificació anyal inventari, béns i drets de la corporació.

S'acorde:

Aprovar la rectificació de l'Inventari de Béns i Drets d'este Ajuntament referida a 31 de desembre de 1995, l'import de la qual resta fixat en 327.337.288 pessetes, en incorpora-hi les altes, que ascendeixen a 33.511.286 pessetes i reduïdes les

baixes/amortitzacions que ascendeixen a 5.994.204 pessetes.

Votació: Unanimitat regidors assistents.

5.- Contractació temporal personal laboral.

S'acorde:

Contractar en caràcter temporal a les següents persones, per a les tasques indicades:

-Sr. Gerard Enric Vallespí de la Cruz. Socorrista piscines municipals i monitor d'esport base.

-Sr. Sergi Fàbregues Vidal. Monitor d'esport base.

-Sr. José Luis Suarez Moreno. Peó brigada d'obres municipals.

Votació: Unanimitat regidors assistents.

6.- PISCINES MUNICIPALS 1996.

S'acorde:

Primer.- Actualitzar el règim dels recursos econòmics provinents de l'explotació del servei de piscines públiques municipals, segons les següents determinacions:

-Abonament per temporada adults (més de 14 anys): 3.500.-

-Abonament per temporada menors (menys de 14 anys): 2.500.-

-Talonari adults (25 entrades): 4.500.-

-Talonari menors (25 entrades): 3.000.-

-Entrada única/adults: 200.-

-Entrada única/menors (de 8 a 14 anys): 150.-

-Segon.- Aplicar estes prescripcions econòmiques per al'actual exercici de 1996.

Votació: Vots en caràcter positiu (5). El grup UPLTA s'absté, en considerar que l'equip de govern coneix en més proximitat les possibilitats econòmiques per subvenir este servei.

7.- CENTRE CULTURAL: HABILITACIÓ ESPAI D'ALBERG JUVENIL.

En considerar la possibilitat d'accedir a la concessió d'una subvenció econòmica per part del Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona, per tal de tirar endavant este projecte d'habilitació d'un espai d'alberg juvenil al centre cultural.

S'acorde:

Primer.- Aprovar la redacció d'una memòria tècnica descriptiva/valorativa de l'obra.

Segon.- Formalitzar davant del Patronat de Turisme de la Diputació sol.licitud desubvenció econòmica xifrada en un 50% del total pressupostat per l'excució de les obres.

Tercer.- Estudiar les possibles vies de finançament complementàries.

Votació: Vots en caràcter positiu (5).

El grup UPLTA s'absté, en tractar-se d'una proposta nova sobre la qual no disposem d'un coneixement suficient per pronunciar-s'hi.

8.- XARXA TELECOMUNICACIONS PER CABLE.

S'acorde:

Primer.- Enunciar el fet que qualsevol empresa capacitada per la prestació del servei de telecomunicacions per cable, ha de tenir accés al concurs públic a convocar per determinar l'operador que finalment prestarà el servei. Els principis d'igualtat, mèrit, capacitat i publicitat s'han de respectar escrupolosament.

Segon.- Traslladar el present acord al Departament d'Indústria de la Generalitat de Catalunya.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

9.- PROPOSTA UBICACIÓ BALL FESTES MAJORS 1996.

S'acorde:

Habilitar la placa de l'Ajuntament i espais annexos -tancament carrers colindants- com a pista de ball per a Festes Majors 1996.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

10.- LLICENCIES MUNICIPALS.

11.-PRECS I PREGUNTES.

ACTA SESSIÓ PLENÀRIA ORDINÀRIA, realitzada el dia 5 d'agost de 1996, a les 21,00 h.

Absents: Laura Crespo Sabaté (per motius laborals).

Josep Ll. Serres Ferré (per motius de malaltia greu).

1.- APROVACIÓ ACTA SESSIÓ ANTERIOR.

2.- PRESSUPOST MUNICIPAL 1996.

Primer.- Aprovar inicialment el pressupost municipal 1996, juntament amb les bases per a la seua execució, plantilla orgànica i relació de llocs de treball.

Votació: Vots afirmatius (5), vots en contra (2) Grup UPLTA.

El Sr. Josep R. Pellissa fa constar el fet que aprovar els pressupostos a aquests alçades d'any és de tot punt contraproduent: és necessari fer un esforç conjunt per tal d'evitar aquestes disfuncions.

El Sr. Pere Joan Chertó tot recolzant el paper del Sr. Pellissa fa constar que segons el seu criteri, les previsions d'ingressos contemplades al pressupost de la Corporació s'haurien d'ajustar a la capacitat real de la recaptació municipal, per tal d'evitar treballar amb dades equívokes.

L'Alcalde informa els Srs. regidors de les circumstàncies per tots conegudes que han determinat el retard en l'aprovació del Pressupost Municipal 1996. No obstant això, afirma el seu compromís formal que, amb la col.laboració de tots els presents, el pressupost per a 1997 pugui preparar-se i presentar-se a la consideració de l'Ajuntament Ple el primer trimestre de 1997.

2.-PADRÓ MUNICIPAL HABITANTS.

Enllestits els treballs corresponents a

la renovació de Padró Municipal d'habitants a 01.05.96, se sotmet a la consideració de l'Ajuntament Ple el resum numèric dels totals de població per sexe.

*Homes.....575.

*Dones.....550.

Total població.....1.125 persones.

S'acorde:

Primer.- Aprovar resums numèrics dels totals de població per sexe del municipi del Pinell de Brai.

Segon.- Remetre l'esmentat resum numèric de població a l'Institut Nacional d'Estadística, per tal que en prengui coneixement.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

3.- ADQUISICIÓ TERRENYS ZONA ESPORTIVA MUNICIPAL.

Actualment, la zona esportiva municipal composta bàsicament per les piscines públiques i el camp de futbol presenta una manca greu d'espai útil per desenvolupar en normalitat i qualitat les activitats que li són pròpies. Per tal de superar aquesta situació, l'Ajuntament ha previst l'excució de lesobres necessàries per a habilitar l'espai útil que hores d'ara manca. A tal efecte, és condició bàsica l'adquisició d'uns terrenys colindants de propietat privada.

Els terrenys a adquirir són:

1r.-Porció finca «Astolls», pol.lígon 11, parcel.la 11. Extensió terrenys: 4.290 m2. Propietari: Josep M.Alvarez Alcón.

2n.- Porció finca «Astolls», pol.lígon 11, parcel.la 18.

Extensió terrenys: 4.984 m2.

Propietari: Sra. Rosa Borràs Amposta.

D'acord amb l'informe tècnic de taxació econòmica dels esmentats terrenys, redactat pels serveis tècnics municipals, el preu d'adquisició s'estableix en:

-Finca núm. 1: 500 pts/m2

Total: 2. 145.000 pts.

-Finca núm. 2: 803pts/m2

Total: 4.000.000 pts.

S'acorde:

Primer.- Aprovar l'adquisició per part de l'Ajuntament del Pinell de Brai dels terrenys assenyalats als antecedents, a títol oneros i pel preu cert també indicat.

Segon.- Tramitar davant el Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya l'expedient d'adquisició incoat, per tal que emeti informe favorable i autoritzi l'adquisició directa dels terrenys enunciat.

Tercer.- En rebre's l'informe favorable del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya, l'adquisició dels esmentats terrenys es formalitzarà en favor de l'Ajuntament mitjançant escriptura pública atorgada per notari.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

5.-ENLLUMENAT PÚBLIC 3a FASE CERTIFICACIÓ FINAL D'OBRA.

S'acorda:

Primer.- Aprovar certificació d'obra presentada per import de 4.865.681 pts.

Segon.- Traslladar el present acord als organismes públics que participen en el finançament de l'obra.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

6.-PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES GENERALS AJUNTAMENT. CONTRACTACIÓ PÚBLICA.

S'acorde:

Primer.- Aprovar inicialment el Plec de Clàusules Administratives Generals per la contractació d'obres d'este Ajuntament.

Segon.- Sotmetre'l a un període d'exposició pública de 30 dies, mitjançant edicte a publicar al BOP i al taulell d'anuncis municipal.

Tercer.- Transcorregut l'esmentat termini d'exposició pública sense presentar-se cap al.legació i/o reclamació al respecte, l'acord d'aprovació inicial esdevindrà definitiu sense necessitat d'un nou acord plenari.

Votació: Unanimitat regidors assistents en el acte.

7.-FESTES MAJORS 1996.

El Sr. Ramon Montagut presenta el programa d'actes que conformaran les Festes Majors 1996, que es desenvoluparan des del dia 08.08.96 fins el dia 15.08.96.

Presenta també el pressupost de contractació de les orquestres, revista-espectacle, shows còmics i concert de Rock per un import de 4.129.600 pts.

L'Alcalde informa al Ple de l'Ajuntament que enguany l'actuació de les orquestres no s'assegurarà, en considerar l'alt cost que en representaria (més de 350.000 pts). El Ple de l'Ajuntament es dóna per assabentat.

Quant aquest punt, el Sr. Pere Joan Chertó indica que fora convenient del pressupost total disponible per a les regidories de festes i cultura, desglossar el crèdit a assumir per cadascuna de les regidories esmentades, per tal de disposar d'una informació més acorda al respecte.

8.- PAM 96/99. DISTRIBUCIÓ RECURSOS.

S'acorde:

Primer.- Modificar l'acord plenari de data 11.03.96, que resta en els següents termes:

-Distribució del PAM 96/99 entre els següents projectes d'inversió:

1r.- Acondicionament zona d'oci al recinte piscines municipals i entorn. Subvenció PAM: 5.000.000 pts.

2n.- Urbanització del carrer Carretera. Subvenció PAM: 2.500.000 pts.

3r.- Conducció d'aigua potable de la Font del Broi fins el municipi del Pinell.

Subvenció PAM: 3.000.000 pts.

4t.- 1a part, 2a fase Centre Cultural (rehabilitació edifici). Subvenció PAM: 4.685.350 pts.

Segon.- Aprovar la inversió total derivada de l'excució dels projectes Tercer.- Formalitzar davant l'Excma Diputació sol.licitud per accedir al fons PAM 96/99, per import de 15.185.350 pts.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte. L'Alcalde informa al Ple de l'Ajuntament que la inclusió del projecte d'inversió «Conducció d'aigua potable de la Font del Broi fins el municipi del Pinell», dins del programa anyal d'actuacions municipals, ha estat possible gràcies a l'acord pactat en l'empresa Fomento de Construcciones y Contratas, S.A. que, en executar les obres d'implantació del regadiu en aquest municipi, ha considerat necessari participar en mitjans materials i humans en un projecte d'inversió municipal propi de la seva activitat professional, així, compensar positivament el nostre municipi per tots los inconvenients i desperfectes ocasionats a la xarxa de camins veïnals i d'altres béns de domini públic afectats per les obres d'implantació del regadiu que, hores d'ara, s'executen.

El Ple de l'Ajuntament es dóna per assabentat.

9.- LLICÈNCIES MUNICIPALS.

10.- INCLUSIÓ PUNTS ORDRE DEL DIA.

A proposta de l'Alcaldia i en el consentiment exprés dels Srs. regidors assistents a l'acte plenari, s'inclouen a l'ordre del dia de la sessió els següents punts:

-1r cicle ESO. Sol.licitud al Departament d'Ensenyament.

En considerar la possibilitat que el Departament d'Ensenyament autoritzi transitòriament la realització del 1r cicle d'ESO a les instal.lacions del CP «Cèsar Martinell», fins l'acabament de les obres de rehabilitació que afecten a l'IES Terra Alta de Gandesa.

S'acorde:

Primer.- Presentar sol.licitud formal davant el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, en els següents termes:

-Considerar que en aquest Municipi del Pinell de Brai, hi ha unes escoles noves inaugurades fa tan sols 1 any que han representat una inversió de 100.000.000 de pessetes, es tracta del C.P. «Cèsar Martinell».

- Els alumnes del nostre poble, amb motiu de les obres de rehabilitació i ampliació de les escoles municipals, van estar escolaritzats en condicions prou difícils (garatges, baixos de cases de pagès, sales de l'Ajuntament) durant 3 cursos escolars sencers, que va ser el termini necessari per acabar les obres del CP «Cèsar Martinell». Per tant, si ara han d'estar

2 o 3 anys més patint les obres de l'IES Terra Alta de Gandesa, això significaria que aquests alumnes haurien desenvolupat més de la meitat de l'escolarització obligatòria en unes condicions que, sens dubte, no serien les més idònies per a que puguessin obtenir un rendiment escolar òptim.

-Cal tenir present el fet que aquest Municipi compta, per al 1r cicle d'ESO, amb la matriculació més alta de tots els pobles de la comarca, després de Gandesa.

Així, considerem legítim sol·licitar-vos autorització per a que transitòriament els nens i nenes de 1r cicle d'ESO puguin desenvolupar la seva activitat escolar al CP «Cèsar Martinell».

Segon.- Aquesta excepcionalitat de cursar el 1r cicle d'ESO al propi municipi, només es perllongarà fins conclusió de les obres que hores d'ara afecten a l'IES Terra Alta de Gandesa. En enllestir-se les obres, els alumnes de 1r cicle d'ESO d'aquest Municipi, segons compromís formal d'aquest Ple de l'Ajuntament, es traslladaran a l'IES Terra Alta de Gandesa, per tal de desenvolupar en l'esmentat centre els seus estudis amb caràcter definitiu.

Tercer.- Traslladar el present acord a l'Hble Sr. Josep Xavier Hernández Moreno, Conseller d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Votació: Unanimitat regidors assistents a l'acte.

11.- PRECS I PREGUNTES.

El Sr. Josep R. Pellissa expressa la necessitat inexcusable que l'Ajuntament tingui una intervenció eficaç respecte el problema dels menors, el consum de tabac i alcohol. Respecte aquest punt, proposa:

-Els establiments públics (Bars, restaurants, botigues) no han de servir tabac ni alcohol per cap circumstància a menors de 16 anys.

- Quant els bars i restaurants, a partir de les 12 de la nit els menors sense companyia dels pares no haurien de poder accedir-hi.

-Desenvolupar una acció contínua de l'Ajuntament per lluitar contra la drogadicció.

La resta de regidors presents dona suport a la proposta del Sr. Pellissa: es tractaria de dissenyar un conjunt de mesures inspirades en aquest interès envers el jovent.

ACTA SESSIÓ PLENÀRIA EXTRAORDINÀRIA amb caràcter urgent del dia 23 de setembre de 1996, a les 21.00

1.- PRONUNCIAMENT SOBRE EL CARÀCTER URGENT DE LA SESSIÓ

2.- APROVACIÓ ACTA SESSIÓ ANTERIOR.

3.- PETICIÓ DELS PARES D'ALUMNES DE PRIMER D'ESO.

L'Alcalde Sr. Pere Martí presenta al Ple de l'Ajuntament la petició presentada pels pares d'alumnes de 1r d'ESO. Exposa les gestions realitzades davant la Conselleria d'Ensenyament. Tramet al Ple de l'Ajuntament la convicció del Departament d'Ensenyament que les instal·lacions de l'IES de Gandesa compten amb les garanties de seguretat necessàries per desenvolupar la seva activitat escolar en plena normalitat.

Així, presenta a la consideració de l'Ajuntament Ple la següent proposta d'acord:

1.- S'enviarà còpia de l'acta de la sessió extraordinària d'avui als Departaments de Governació i Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, al Consell Comarcal de la Terra Alta, Govern Civil provincial i Institut d'Ensenyament Secundari de Gandesa, per tal que prenguin coneixement dels acords a prendre.

2.- L'Ajuntament no cedirà instal·lacions municipals per a activitats d'alumnes no matriculats al sistema d'Ensenyament Públic i Obligatori dintre de l'horari lectiu. En horari extraescolar, en canvi, es podrà considerar aquesta possibilitat.

3.- L'Ajuntament no pot cap mena d'activitat d'alumnes que sotmesos al règim d'escolarització obligatòria, no siguin matriculats pels seus pares al curs lectiu corresponent.

4.- L'Ajuntament ha donat suport a l'APA per tal d'aconseguir millorar la qualitat de l'ensenyament previst per als alumnes d'ESO. En aquest sentit, ha donat suport a les movilitzacions pacífiques efectuades. No pot però, fer-se responsable de les actituds d'uns pocs pares; com tampoc pot assumir pancartes que identifiquin l'IES de Gandesa en un «escorxador».

5.- L'equip de govern continuarà amb la seva postura ferma de col·laboració en totes les organitzacions i associacions del poble davant l'administració. Sempre, és clar, que ens ho permetin les nostres possibilitats i no es tracti d'actuacions i/o sol·licituds clarament en contra de la legalitat constitucional vigent.

Feta lectura íntegra d'aquesta proposta d'acord, s'obre un torn de paraula entre els diferents grups polítics municipals:

Pren la paraula el Sr. Josep R. Pellissa per tal d'exposar que naturalment l'Ajuntament no pot enfrontar-se taxativament en l'administració d'Ensenyament, però també és cert que l'opció dels pares d'alumnes d'ESO s'ha de tenir present: caldria trobar-se de nou amb Ensenyament i trobar una solució dialogada.

El Sr. Pere Joan Chertó, exposa al Ple recolzar la iniciativa dels pares per tal d'usar instal·lacions municipals per desenvolupar activitats de repàs per als alum-

nes d'ESO afectats per la problemàtica presentada.

El Sr. Josep Ll. Serres comparteix les paraules del Sr. Chertó, tot palesant la necessitat de donar suport als pares d'alumnes d'ESO en les seues reivindicacions legítimes. Si el Conseller d'Ensenyament no es digna a donar resposta als problemes del poble no mereix cap mena de consideració: per tant, l'Ajuntament ha de recolzar els pares sense excuses.

Alhora, demane donar suport al intervenir a una persona del públic assistent per tal que exposi de forma directa al Ple de l'Ajuntament la posició dels pares dels alumnes de 1r. cicle d'ESO.

L'Alcaldia pren la paraula per donar contesta a les diferents qüestions plantejades:

Quant la possibilitat de trobar una solució dialogada amb Ensenyament del conflicte, presentada pel Sr. Pellissa, l'Alcalde exposa: No hi ha cap problema en fer trobades consecutives en representants d'Ensenyament i els pares d'alumnes d'ESO si, així, aconseguim superar la problemàtica hores d'ara existent.

El que no és possible però, és anar contra l'egalitat vigent. Quant les afirmacions dels representants del grup polític UPLTA, l'Alcalde els demana que no facin judicis a priori i s'informin convenientment de les implicacions legals que es plantejarien si l'Ajuntament adoptés la posició que ells presenten.

Quant a permetre intervenir a un representant del públic assistent a la sessió, l'Alcalde exposa al Sr. Josep Serres que no és possible legalment.

Se sotmet a votació la proposta d'acord presentada per l'Alcalde Sr. Pere Martí.

VOTACIÓ: Vots en caràcter positiu (5)
Vots en caràcter negatiu (3):UPLTA.
Abstencions (1): Sr. Josep R. Pellissa.

Nutrició dels Vegetals (IV part)

Josep Maria Alcoverro i Martínez

MAGNESI (Mg):

És indispensable per a la formació de pigments (substàncies colorants) i active sistemes d'enzims. També el trobem formant part d'un compost de reserva que s'acumula a les llavors i òrgans de reserva.

Està relacionat en altres elements nutritius; fins al punt que pot frenar un excés de transpiració de la planta perquè haigut xuclat massa calç.

Carències i diagnòstic foliar:

Se manifesta a les fulles més velles. En una primera fase, per falta de clorofil·la, les fulles tenen un color verd pàl·lid. En una fase més avançada, apareixen bandes de color rogenc o púrpura en zones negres i seques. A diferència del potassi, les taques surten a la part central de la fulla. A conseqüència d'estes negrors les fulles tenen

tendència a caure abans d'hora.

Cultius sensibles a la carència de magnesi: melonera, cogombres, carabasseres, síndries, pataqueres, tomaqueres, fruiters de pinyol i llavor i vinya.

FERRO (Fe):

L'essencialitat del ferro quede de manifest si pensem que, a més a més de ser el micronutrient que en quantitat més gran consumixen les plantes, forme part de nombrosos enzims que intervenen en reaccions químiques dins de la planta. També és essencial per a la formació de clorofil·la (verdor de les plantes) i forme part de diverses parts de la planta.

Carències i diagnòstic foliar: L'operació visual d'estos símptomes té les següents característiques:

- Les primeres fulles, les més velles, continuen de color verd, mentres que les fulles joves se tornen grogues. Hi ha molta relació entre el nivell de ferro i el de clorofil·la a les fulles

- A mesura que avança la falta de ferro, només queden verds los nervis de les fulles i es tornen les zones d'entremig de color groguenc o blanquinós, com una xarxa.

- En esta situació, la falta de ferro la podem confondre en la de magnesi, però hem de tenir en compte que la «clorosi fèrrica»

(com se diu) comence per les fulles joves, mentre que la de magnesi s'inicia a les de la base, més velles.

- Si la falta és gran, apareixen zones cremades, negres o seques a les vores de la fulla fins al punt que pot produir una desfullada total de la planta.

- Les tiges se queden fines i doblegades alhora que es produïx una notable reducció de la velocitat de creixement.

La falta de ferro en una planta pot ser causada per diferents motius. Pot ser que a la terra on viu no hi tinguem suficient ferro i n'hi faigo falta; també pot ser que, tot i haver-ne posat, estigut bloquejat perquè a la terra hi tenim massa calç.

Una altra causa pot ser que hi haigo d'altres elements nutritius al sòl que no s'avingon en lo magnesi.

Tots estos condicionants poden fer que les plantes presenton la falta de ferro i que es tornon grogues. Avui dia, ja tenim al mercat diferents productes que mos poden solucionar el problema.

Cultius que consumixen ferro: espinacs, fruiters de pinyol i llavors, enciam, panís, noguera, primentonera, roser, tomaquera i vinya.

(continuarà)

SOLUCIÓ DEL "QUI ÉS QUI?" DE LA PÀGINA 11

1. Rosita de l'Elena	12. Francisca de Remendi
2. Genoveva	13. Pilar de la Marrojana
3. Antònia de Camilo	14. Llorença de Montagudet
4. Doña Maria (la mestra)	15. Salvadora de Calil
5. Paquita del Romero (viu fora)	16. Àngeles de la Bienvenida
6. Felisa	17. Araceli Bedrina (viu fora)
7. Maria de Garbí (viu fora)	18. Elàdia Arnal
8. Pepeta de Cigaleta (viu fora)	19. Elisa de Quatrí
9. Teresina de Pau Vidal (viu fora)	20. Margarita de Pifanyo
10. Maria Dolores de Lorenzo (viu fora)	21. Lurdes de l'Havanero (viu fora)
11. Isabel (filla d'un guàrdia civil)	22. Ana Mari de Jorge (morta)

Medicina i Salut

Josep Maria March

CÀNCER DE PRÒSTATA

La pròstata és una glàndula que forme part de l'aparell reproductor masculí. Se trobe situada a la part inferior de l'abdomen i envolte una part de la uretra (conducte que va de la bufeta urinària fins a l'exterior) i, com a conseqüència d'esta localització, si augmente de tamany pot donar lloc a una obstrucció del flux d'orina.

La pròstata és petita durant la infància, madura fins a aproximadament los 30 anys i comence a degenerar als 45 anys: és l'òrgan en la vida més curta de l'organisme.

La pròstata té una funció molt important, segrege un líquid prostàtic que forme part del líquid seminal (transporte espermatozous). Lo líquid prostàtic alcalinitze el PH del semen, així sobreviu a l'acide-

sa de la uretra i també afavorix la mobilitat espermica.

Les afeccions de la pròstata són freqüents en hòmens d'edat avançada i produix un possible càncer de pròstata benigne o maligne. Lo càncer de pròstata és un tumor que afecte la pròstata. Se'n diferencien de dos tipus:

- Càncer de pròstata (maligne)
- Adenoma de pròstata (benigne): És degut a factors hormonals i és més corrent que el maligne.

Lo càncer de pròstata és un dels més freqüents en l'home, com més edat, més incidència. Al començament no provoqe quasi símptomes però quan està molt avançat presente transtorns en la micció, com ganes freqüents d'orinar acompanyades de dificultats per a poder orinar. També hi ha dolors als ossos prop de la pròstata.

Lo mètode de diagnòstic és lo tacte rectal fet pel metge, sempre acompanyat de proves bioquímiques i radiològiques, però per a tindre plena confirmació es fa la biòpsia (estudi de teixit afectat).

Quan lo càncer se diagnostique precoçment, lo tractament és l'extirpació del tumor, si esta solució ja no es pot fer, lo mètode més utilitzat és l'administració de fàrmacs que continguen estrògens (hormones femenines); estes hormones femenines poden provocar en alguns casos uns efectes secundaris de feminització, com un lleuger

augment de tamany de les mames, però cada vegada més s'investigue per a descobrir estrògens que no produxon efectes secundaris.

Tipus de càncer de pròstata

- Prostatitis

Malaltia benigna. Se produix una inflamació de la pròstata per origen infeccions urinari o intestinal, fins i tot per un traumatisme (cop o ferida)

- Adenoma de pròstata

Malaltia benigna. És deguda a factors hormonals. Se produix cap als 50 anys perquè en los hòmens, en aquesta edat, se produix l'andropausa (igual a la menopausa de les dones). Hi ha disminució d'hormones i disminució de testosterona.

- Adenocarcinoma de pròstata

Malaltia benigna. Apareix per degeneració de la pròstata per l'edat, com més vella és una persona més probabilitat té de patir la malaltia. Per detectar el càncer a temps los hòmens han de fer-se una revisió anual a partir dels 40 anys.

Tant lo càncer de pròstata (en los hòmens) com lo càncer de mama (en les dones -ja comentat en l'article anterior-) són les dos malalties que produixen una mortalitat més alta; però si es detecten a temps, la probabilitat de curació pot ser del 90%.

NOSALTRES
TAMBÉ LES
ESPEREM

Estudi: Codo & Hernández

CAMPANYA DE JOGUINES

REIS 97

TU POTS COL.LABORAR-HI APORTANT UNA
JOGUINA NOVA O EN PERFECTE ESTAT
(NO S'ACCEPTEN JOGUINES BÈL.LIQUES)

PUNT DE RECOLLIDA: FERRETERIA PINELL

Plaça de l'Ereta: de dilluns a divendres de 9 a 13 h. i de 17 a 20 h.

DATA LÍMIT
PER ENTREGAR
JOGUINES
30 DESEMBRE

Organitza:

Creu Roja Joventut
Catalunya

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
departament de la Presidència
Secretaria General de la Joventut

CERÀMICA
Humanés
MAJOR. 7 — 426051

ELECTRICITAT I FONTANERIA
A&B C.B.
INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13. Tel. 42 63 38

LA BSA
CARNISSERIA

Àngels Amposta Borrull
Carnisseria - Cansaladeria
Xarcuteria
C/ Miravet, 6. Tel. 42 61 59

Pa amb tomàquet
i pernil
Carn a la brasa
feta a la llenya
Venda de pernills i
embotits a preu
de magatzem
Can Quis
C/. Constitució, 9 - Tel. 42 61 95 - Pinell de Brai (Tarragona)

PERRUQUERIA BERTA
HOME i DONA
Línia de productes **REVLON**
Sant Roc, 5. Tel. 42 63 05
EL PINELL DE BRAI

FUSTERIA MECÀNICA
BAPTISTA VALLESPÍ ESPINÓS
C/ Pilonet, 19. Tel. 42 60 63
EL PINELL DE BRAI

FERRETERIA PINELL
Ferreteria - Material Elèctric - Llistes de Noces -
Articles de Regal - Accessoris per a la casa i llums
Plaça del Mercat, 5
Tel. 42 63 42

Construccions BORRÀS
Treballs ben acabats
C/ Miravet, 30. Tel. 42 61 99
EL PINELL DE BRAI

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
Camí de la Creu, 10
Tels. 42 60 34 - 42 60 05
EL PINELL DE BRAI

Maria Borràs Amposta
Comestibles en general
C/ de la Font, 8. Tel. 42 62 57

TALLER
SALVADOR BORRULL FUCHO
Servei automòbil i tota mena de mecànica
C/ Cos, 5. Tel. 42 61 67

FORN DE PA
Teresa Espinós Guari
C/ Forn, 2. Tel. 42 61 11 EL PINELL DE BRAI

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta

AL PINELL DE BRAI
PIZZERIA **JOIENA**
Carretera, número 9
(Pizzas i tota classe de pasta)

PROBEU L'AUTÈNTICA PASTA ITALIANA
PER A TOTHOM: **AL DENTE!**
Varietat, bons preus i qualitat.
*** Pizzes per emportar** **Tel.: 42 62 96**

FARMÀCIA

**Laureano
Blanch
Escrriola**

C/ Sant Jordi, 3. Tel. 42 60 76

SALVADOR

RAMÍREZ

CONSTRUCTOR D'OBRES

Camí Creu, s/n
Tel. 42 63 83

FORN DE PA I PASTISSERIA

MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2
Tel. 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

**ÒSCAR
ESPINÓS
AMPOSTA**

**Reparació de calçat
Artesania en cuir
Gran surtit en corretges i
sandàlies**

C/ Julio Antonio, 11
Tel. 40 01 46. **MÓRA D'EBRE**

RESTAURANT BAR

ÀNGEL

**ESPECIALITAT EN CUINA
CASOLANA
local refrigerat**

C/ Font, 10. Tel. 42 62 35
EL PINELL DE BRAI

COOPERATIVA DE CONSUM SANTA MAGDALENA

C/ Tortosa, 4
Tel. 42 60 86

Perruqueria Unisex CRIS

C/ Lleida, 26. Tels. 42 60 05 - 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

OCASO, S. A.

ASSEGURANCES I REASSEGURANCES

- Decés
- Llar
- Vida
- Jubilació
- Accidents
- Caçadors
- Comerç

Per a informació:

LAURA
OCASO, S. A. **MONTAGUT**

c/. Berenguer IV, nº 4
Tel.: 44.04.24 - 44.05.06
TORTOSA

Tel.: 42.60.63
EL PINELL DE BRAI

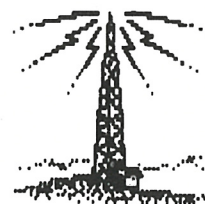
L'Associació Pi del Broi
us desitja bones
festes de Nadal

GERMANS FABREGAT, C.B.

CONSTRUCCIONS EN GENERAL

C. Sta. Magadalena, 18
Tels.: 42 60 73 - 42 62 77
43594 EL PINELL DE BRAI

INSTAL·LACIONS BILBE, C.B.

- Instal·lacions i reparacions electricitat
- Fontaneria, calefacció, gas, aire condicionat
- Electrodomèstics
- Muntatge de rega (normals i automatitzats)
- Bombes...

Es fan pressupostos sense
compromís

C/ Molí, 65. Tel. (977) 42 02 92
43784 CORBERA D'EBRE

FELIU

Productos Refractarios

MATERIALES DE ALTA CALIDAD
PARA LA INDUSTRIA

Gres Rústico

EBRO

FÁBRICA:
Carretera Gandesa, s/n.
Tel. (977) 42 62 46
Fax (977) 42 63 27
EL PINELL DE BRAI (Tarragona)

OFICINAS Y ALMACÉN:
Polig. Ind. El Canal, Nave 10
Ctra. Nac. 340 Valencia-Barcelona
Tel. (964) 53 52 50
Fax (964) 53 54 30
12540 VILLAREAL (Castellón)

CAIXA TARRAGONA

La nostra força

BANCO SANPAOLO

CORRESPONSALIA

C/. Major, 11 • 43594 EL PINELL DE BRAI

Hi ha més de
vint mil raons
per fer cultura

CONSTRUCAT